

Delårsrapport med prognos 1, 2020

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Beslutad av Vuxenutbildnings och arbetsmarknadsnämnden, den 19 maj 2020, § ?

Innehåll

1	Förslag till beslut	3
2	Förvaltningschefens bedömning och analys	4
2.1	Förvaltningschefens analys av verksamhetens resultat	4
2.2	Framåtblick	5
3	Delårsresultat och prognos 1 för år 2020	6
3.1	Ekonomi	6
3.2	Effektivisering	7
4	Analysunderlag	8
4.1	Resultat – Ekonomi	8
4.2	Intäcks- och kostnadsutveckling	10
4.3	Verksamheternas ekonomiska resultat.....	11
4.4	Investeringar	11

1 Förslag till beslut

Förvaltningen har sammanställt en delårsrapport med prognos som innehåller analys av ekonomiskt utfall till och med april samt prognos för helår 2020.

Utifrån ekonomiskt utfall till och med april och enligt bedömda förändringar under resterande del av året prognostiseras en negativ budgetavvikelse på -17 623 tkr, varav intraprenaden prognostiserar en negativ budgetavvikelse på -2 554 tkr. Intraprenaden planerar att nyttja tidigare års ackumulerade resultat för att täcka årets prognosticerade budgetavvikelse. Prognosticerad avvikelse mot budget inklusive intraprenaden motsvarar en avvikelse mot total budget på -3,2%. Exklusive intraprenaden blir motsvarande avvikelse -2,8%.

Förvaltningens förslag till Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

1. Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden fastställer delårsrapport med prognos 1 för 2020.
2. Delårsrapporten överlämnas till Kommunstyrelsen för vidare hantering.

2 Förvaltningschefens bedömning och analys

De ekonomiska konsekvenserna av coronaviruset är ytterst svåra att bedöma i nuläget. Vad kommande veckor och månader för med sig, när det gäller smittspridningen liksom när det gäller olika typer av åtgärder för att bromsa förloppet, är ovisst. Likaså är det osäkert vilka positiva ekonomiska effekter som kan väntas av de olika typer av åtgärder som nu verkställs i kommunen och av andra aktörer. För att få en gemensam bild av läget har det i denna Delårsrapport med prognos 1 gjorts ett antal kommungemensamma antaganden att förhålla sig till. Med dessa som utgångspunkt har prognosen anpassats till den verksamhet som nämnden har, grundat på försiktighetsprincipen.

För de verksamheter där den ekonomiska effekten av corona för helåret inte är känd görs det i denna prognos ett antagande om att nuvarande situation håller i sig augusti ut och att september månad räknas som en återhämtningsmånad med halv effekt. Utgångspunkten är verksamhetens hittills kända ”coronaeffekt” under april månad för att uppskatta kommande månader och korrigerar med en uppskattning av kommande ekonomiska effekter om inte april månad speglar verksamhetens effekt helt.

Nämnderna redovisar de merkostnader och intäktsbortfall som uppskattas för året med anledning av corona. En samlad prognos av hittills aviserade statliga ersättningar för merkostnader med anledning av corona görs på kommunövergripande nivå.

2.1 Förvaltningschefens analys av verksamhetens resultat

Nämndens uppföljning är fokuserad på avvikelserapportering, vilket är i linje med den tillitsstyrning som kommunen tillämpar. Beskrivningar av goda resultat hålls korta eller utelämnas för att ge utrymme för att beskriva de områden där ytterligare förbättringar bör ske.

Förutsättningarna inför budgetåret var ett effektiviseringskrav på drygt 1 procent, varav en dryg tredjedel avsåg ett riktat effektiviseringskrav på inköp. Utöver detta riktades ytterligare effektiviseringsåtgärder för att nå långsiktig ekonomi i balans. Den sammantagna prognosen för helåret 2020 är att nämnden gör en negativ budgetavvikelse på -17,6 mnkr, inklusive intraprenadens prognosticerade budgetavvikelse om -2,6 mnkr.

Första tertialet har ekonomin i stor mån präglats av coronasituationen och vad det medför för konsekvenser på nämndens verksamheter och dess ekonomi. I och med det har osäkerheten gällande arbetsmarknadsläget stärkts ytterligare, och då reformeringen av Arbetsförmedlingen fortgår är det oklart hur stora konsekvenser det får på försörjningsstödet i förlängningen. Förvaltningen har följt utvecklingen noggrant för att kunna bedöma ekonomiska konsekvenser på såväl kortare som på längre sikt, även om det fortsatt är ytterst svårprognosticerat i nuläget med tanke på att förutsättningarna ändras från vecka till vecka. Fortsatt omvärldsbevakning är för nämnden av yttersta vikt för ett proaktivt agerande som kan mildra konsekvenserna i den mån det är möjligt.

Sammantaget är bedömningen att nämndens verksamhet till stora delar klarar uppdraget, men att insatser behövs för att stärka och utveckla vissa områden och verksamheter – framförallt med tanke på coronasituationen. Stöd behövs från upphandling för att påvisa var den riktade effektiviseringen på inköp kan hämtas hem för att inte effektiviseringen ska realiseras via minskade personalkostnader i förlängningen.

2.2 Framåtblick

Nämnden arbetar fortfarande med de senaste årens flyktingmottagande som är en följd av asylmottagandet 2015–2016, vilket påverkar försörjningsstöd, bosättningsuppdrag och SFI-utbildning med högre volymer och kostnader som följd. Kommunens totala mottagande av nyanlända kommer att ligga på 300–450 personer/år för åren 2020–2021. Andelen anhöriginvandrare ökar, liksom mottagningen av kvotflyktingar. Bosättningen enligt bosättningslagen från 2016 minskar dock betydligt till runt 50 personer per år.

En grundläggande utmaning för nämnden är att kunna hantera händelser i omvärlden. Det kan handla om svängningar i konjunkturen, politiska beslut på nationell nivå (t ex avseende migration och flyktingmottagning) och förändringar för samarbetspartners (t ex reformeringen av Arbetsförmedlingen). Dessa kan vara omfattande och ske snabbt, vilket kan konstateras av vårens händelser. I nuläget påverkar flera av dessa nämnda faktorer, och dessutom i ett högt tempo, vilket för nämnden innebär ändrade förutsättningar. Förändringar av detta slag är svåra för nämnden att påverka, samtidigt som de innebär ökade kostnader parallellt med de befintliga effektiviseringskrav som redan åligger nämndens verksamheter. I det uppstår en problematik där nedskärningar för att klara den ekonomiska ramen drabbar verksamheter som på medellång sikt är avsedda för att motverka just arbetslöshet och försörjningsstödsberoende, vilket riskerar att driva upp försörjningsstödskostnaderna ytterligare. I det uppstår en principiell fråga om ekonomisk kompensation till nämnden för ökade försörjningsstödskostnader för att undvika potentiellt kontraproduktiva nedskärningar. Det arbetsmarknadspaket för åren 2020–2022 som kommunstyrelsen har beslutat om gör att nämnden får betydligt bättre möjligheter att vidta åtgärder inom vuxenutbildning och arbetsmarknad trots att kostnaderna för ekonomiskt bistånd ökar.

I nuläget ses en försämrad arbetsmarknad som förutses bli ännu hårdare under de kommande två åren då regeringen prognosticerar en kraftigt ökad arbetslöshet och lång tid för återhämtning. Detta medför en problematik för de grupper av individer som redan innan coronasituationen stod långt ifrån arbetsmarknaden, men även för dem som med kort varsel blivit arbetslösa och som besitter kompetenser som nu åtminstone tillfälligt inte efterfrågas av en krympande arbetsmarknad. Här uppstår en matchningsproblematik där kommunen behöver hitta nya flexibla lösningar att kombinera utbildning och arbete för att tillgodose medborgarnas behov.

Sammantaget behöver nämnden både effektivisera och rationalisera sin verksamhet, vilket har påbörjats tidigare år och fortsätter framgent. Det är viktigt att utveckla analys- och utvärderingsarbetet för att både nämnden och verksamheterna ska få bättre underlag för vägval och prioriteringar.

3 Delårsresultat och prognos 1 för år 2020

3.1 Ekonomi

Förvaltningen har sammanställt en delårsrapport med prognos som innehåller analys av ekonomiskt utfall till och med april samt prognos för helår 2019.

Nämndens budgetram uppgår till 539 281 tkr och nämnden har till och med april förbrukat 86% av budget inklusive intraprenaden, och 98% exklusive intraprenaden, vilket innebär att utfallet är något under budget för motsvarande period.

Utifrån ekonomiskt utfall till och med april och enligt bedömda förändringar under resterande del av året prognostiseras en negativ budgetavvikelse på -17 623 tkr, varav intraprenaden prognostiserar en negativ budgetavvikelse på -2 554 tkr. Intraprenaden planerar att nyttja tidigare års ackumulerade resultat för att täcka årets prognosticerade budgetavvikelse. Prognosticerad avvikelse mot budget inklusive intraprenaden motsvarar en avvikelse mot total budget på -3,2%. Exklusive intraprenaden blir motsvarande avvikelse -2,8%.

Förutsättningarna inför budgetåret var ett effektiviseringskrav på 3 658 tkr och ett riktat omprövningskrav gällande inköp motsvarande 2 183 tkr. Utöver detta riktades ytterligare effektiviseringsåtgärder motsvarande 12 244 tkr för att nå långsiktig ekonomi i balans.

Inom verksamhet försörjning väntas trenden under de senaste åren med ökade kostnader för ekonomiskt bistånd att fortsätta även under 2020, framförallt med tanke på corona. Detta ses i prognosen för verksamhet försörjning där verksamheten förväntas göra en negativ avvikelse mot budget med -13 832 tkr. I prognosen är det framförallt kostnaderna för det ekonomiska biståndet som avviker mot budget, men även lägre intäkter gällande statsbidraget för ensamkommande unga som förväntas krympa i takt med att tidigare ensamkommande unga som kom i samband med den stora flyktingvågen, ej längre uppfyller kravet för statsbidraget. Trenden under det första tertiet visar att det ekonomiska biståndet fortsätter att öka, med mer än vad som förväntas med tanke på norm- och hyresökning för vilka nämnden får motsvarande budgettillskott för.

Snitt för antal hushåll per månad som erhållit ekonomiskt bistånd ligger ungefär på samma nivå som motsvarande period föregående år, även om det nu är 1,5 hushåll mindre i snitt per månad. Det kan även konstateras en minskning av antalet nyansökningar för första tertiet jämfört med motsvarande period 2019, där det framkommer att antalet nyansökningar minskat med 15% (136st ansökningar). Däremot har antalet totala ansökningar ökat med 5% (509st ansökningar) jämfört med motsvarande period 2019. Att ansökningarna ökar samtidigt som nyansökningarna minskar indikerar likt föregående år att trenden med en ökning av biståndstidens längd håller i sig, och att det är den stora förklaringen till att det ekonomiska biståndet ökat för perioden. Snittet för biståndstidens längd har under första tertiet 2020 ökat med 1,8 dagar jämfört med samma period 2019.

Sammantaget indikerar utvecklingen hittills att kostnaderna för det ekonomiska biståndet kommer att fortsätta öka under resterande del av året. Framför allt ses det i nuläget en osäkerhet vad gäller corona och vad det kommer få för konsekvenser på det ekonomiska biståndet i förlängningen. Detta är ytterst svårprognosticerat i nuläget men konsekvenserna kommer att bli tydligare för varje månad som går framöver. I denna prognos är det inräknat att det ekonomiska biståndet kommer att öka med mer än vad de statistiska variablerna för det första tertiet visar. Detta med anledning av den fördröjning som råder gällande påverkan i omvärlden innan det faktiskt får konsekvenser på det ekonomiska biståndet. Bedömningen är

således per delår 1 att kostnaderna kommer överstiga budget men att den osäkerhet som råder är viktig att poängtera, varav detta blir en viktig post för nämnden att fortsätta följa under året.

Verksamhet arbetsmarknad påverkas fortfarande av förändringarna inom Arbetsförmedlingen vilket gör anställningsstöden till en osäkerhetsfaktor då stödet för en enskild anställd tidigare har kunnat avvika med mer än 100 tkr mot det planerade. Detta har setts över inför året med förhoppningen om att det planerliga bättre ska överensstämma mot det faktiska utfallet. Fortsatt förändring inom Arbetsförmedlingen gör däremot att det planerliga kan komma att ändras vilket ändrar de grundläggande förutsättningarna för verksamheten. Inom feriepraktiken finns det även en stor osäkerhet inför sommaren med anledning av corona kring huruvida genomförandet av sommarpraktiken för ungdomar kommer att kunna bedrivas, och då framförallt inom vård och omsorg och barn och utbildning. Situationen med corona påverkar även verksamhetens intäkter vilket till största del är förklaringen till den prognosticerade avvikelserna på -1 523 tkr.

Verksamhet vuxenutbildning prognosticerar för helåret en negativ budgetavvikelse om -2 554 tkr, där motsvarande 640 tkr är i enlighet med plan för att finansiera engångsinsatser under året och ska täckas genom inanspråktagande av eget kapital. Utöver det räknar verksamheten med att återbetalningen av statsbidrag avseende 2019 kommer bli högre än förväntat, varpå en ökad kostnad motsvarande 1 300 tkr har tagits med i prognosen. Verksamheten prognosticerar även med ett intäktsbortfall som en följd av corona, detta då inte alla utbildningar inom yrkesvux kunnat genomföras som planerat. Däremot medför corona även lägre kostnader för verksamheten inom vissa områden, exempelvis gällande förbrukningsmaterial, men inte i lika stor utsträckning som intäkterna bedöms minska. Ytterligare en konsekvens av corona är i dagsläget en ansträngd situation för SFI. Verksamheten ser ett ökat behov av resurser för att kunna få ner trycket på utbildningen, vilket för närvarande inte finns med inom befintlig budget.

Nämndens planeringsreserv uppgår till 5 144 tkr, per delår 1 finns inga planerade insatser som ska finansieras från denna reserv.

3.2 Effektivisering

Inför budgetåret minskades Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämndens budgetram med 3 658 tkr i effektiviseringskrav och 2 183 tkr i riktat omprövningskrav gällande inköp. Utöver detta riktades ytterligare effektiviseringsåtgärder motsvarande 12 244 tkr för att nå långsiktig ekonomi i balans. Effektiviseringsåtgärder har fördelats ut på verksamheten enligt följande:

- Verksamhet Försörjning - 6 005 tkr
- Verksamhet Vuxenutbildning - 2 280 tkr
- Verksamhet Arbetsmarknad - 9 300 tkr
- Ledning - 500 tkr

Under året har och kommer flertalet effektiviseringsåtgärder att verkställas. Bland annat har beslut tagits om borttagande av det extra tillägget i Örebro normen vilket är den största enskilda effektiviseringsåtgärden. Andra åtgärder som genomförts och genomförs handlar i stor grad om att minska ned på volymer, både på antalet deltagare inom nämndens verksamhet men även i antalet platser som köps in från externa aktörer. Nämnden har även klivit ur lokaler och minskat ned på verksamhetssystem för att minska ned på nämndens kostnader. Gällande det riktade effektiviseringskravet på inköp finns det i nuläget inga intjänade effekter att redovisa. Stöd behövs från upphandling för att påvisa var den riktade effektiviseringen på inköp kan hämtas hem för att inte effektiviseringen ska realiseras via minskade personalkostnader i förlängningen.

4 Analysunderlag

4.1 Resultat – Ekonomi

I tabell nedan framgår förbrukning för perioden jan-april samt helårsprognos på övergripande nivå.

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	2020 Utfall jan- apr	2020 Budget jan-apr	Förbrukat %	2020 Budget	2020 Prognos 1	Avvikelse Budget - prognos
Verksamhet försörjning	-92 415	-93 180	99%	-273 256	-287 088	-13 832
Verksamhet arbetsmarknad	-34 275	-32 378	106%	-104 051	-105 573	-1 523
Verksamhet vuxenutbildning	-27 918	-51 487	54%	-141 517	-144 071	-2 554
Nämnd	-322	-282	114%	-845	-900	-55
Förvaltningsledning	-3 115	-6 790	46%	-19 612	-19 272	340
- varav planeringsreserv	0	-1 715	0%	-5 144	-5 144	0
Nettokostnad	-158 046	-184 116	86%	-539 281	-556 904	-17 623
- varav intraprenader	-27 918	-51 487	54%	-141 517	-144 071	-2 554
Nettokostnad exkl. intraprenader	-130 127	-132 630	98%	-397 763	-412 833	-15 069

Ingående ackumulerat resultat	5 359
Ianspråktagande av ack resultat intraprenader	-2 554
Nya underskott	0
Nya överskott	0
Utgående ackumulerat resultat	2 805

Avvikelse inklusive ianspråktagande av ack resultat intraprenader	
Årets avvikelse exkl. intraprenader	-15 069
Årets avvikelse intraprenader (dvs nya över- och eller nya underskott)	-2 554
Justerad avvikelse	-17 623

Förvaltningsledning

Förvaltningsledning	2019 Bokslut	2020 Utfall jan-april	2020 Budget jan-april	Förbrukat %	2020 Budget	2020 Prognos 1	Avvikelse budget - prognos
Nämnd	-889	-322	-282	114%	-845	-900	-55
Förvaltningsledning	-8 676	-3 115	-6 790	46%	-19 612	-19 272	340
Nettokostnad	-9 565	-3 437	-7 072	49%	-20 457	-20 172	285

4.2 Intäkts- och kostnadsutveckling

Kontogrupp	2019 Bokslut	2019 Budget	2019 Utfall jan-april	2019 Förbr i %	2020 Budget	2020 Utfall jan-april	2020 Förbr i %	Prognos 1 2020	Avvikelse Budget - prognos
Intäkter	216 616	169 605	62 130	37%	167 911	66 865	40%	162 029	-5 882
Personalkostnader	-286 474	-289 911	-99 171	34%	-266 315	-90 575	34%	-263 788	2 527
Personalkostnader arb. mark. åtg	-92 012	-93 387	-35 442	38%	-59 473	-19 422	33%	-58 550	923
Lokalhyror	-35 998	-36 282	-11 813	33%	-33 468	-10 833	32%	-33 527	-59
Ekonomiskt bistånd	-204 552	-198 700	-65 301	33%	-205 426	-70 870	34%	-220 000	-14 574
Kapitalkostnader	-3 726	-3 276	-1 206	37%	-3 529	-1 353	38%	-3 519	10
Övriga kostnader	-132 917	-90 526	-39 739	44%	-138 980	-32 213	23%	-139 549	-569
	-539 063	-542 477	-190 543	35%	-539 281	-158 402	29%	-556 904	-17 623

Tabell ovan visar att utfallet för perioden är 32,1 mnkr lägre 2020 än för motsvarande period 2019. Likaså den procentuella förbrukningen som är på en något lägre nivå jämfört med föregående år. Den lägre nettokostnaden förklaras dels av att nämnden åtagit sig större effektiviseringsåtgärder för budgetperioden än vad som under året är tvunget, men som är nödvändigt för att i god tid anpassa verksamheten inför år 2021 som förväntas bli ett tuffare år rent ekonomiskt. Dels finns det även intäkter och övriga kostnader kopplat till det regionala statsbidraget för yrkesvuxenutbildning som genererar ett bättre resultat för perioden jämfört med föregående år. För nämndens största kostnadspost, personal så har det även skett förändringar där lönebidragen från Arbetsförmedlingen inte täcker lika stor del av lönekostnaderna som tidigare, vilket inneburit att verksamheten varit tvungna att dimensionera antalet platser inom arbetsmarknadsåtgärder utefter de nya förutsättningarna. Det ekonomiska biståndet ökar däremot från föregående år vilket dels beror på ökningen av norm- och hyresnivå för vilket nämnden erhållit budgettillskott. Kostnadsökningen för det ekonomiska biståndet överstiger dock det som förklaras av norm- och hyresökning, se analys av detta under avsnitt 3.1.

4.3 Verksamheternas ekonomiska resultat

Verksamhet, belopp i tkr	2019 Bokslut	Utfall jan-apr 2020	Budget jan-april 2020	Avvikelse jan-april 2020	Budget 2020	Prognos 1 2020	Avvikelse Budget - Prognos
Politisk verksamhet	-889	-322	-282	-40	-845	-900	-55
Vuxenutbildning	-150 348	-29 573	-54 609	25 036	-150 336	-152 675	-2 339
Försörjningsstöd	-254 144	-88 278	-89 677	1 399	-263 784	-277 605	-13 821
Flyktingmottagande	-11 778	-3 830	-3 717	-112	-9 807	-9 705	102
Arbetsmarknadsåtgärder	-121 904	-36 400	-35 832	-568	-114 508	-116 019	-1 511
Nettokostnad	-539 063	-158 402	-184 116	25 714	-539 281	-556 904	-17 623

4.4 Investeringar

Investeringar – inventarier

Objekt belopp i tkr	Budget 2020	varav överfört från 2019	Utfall jan-april 2020	Prognos 1
Inventarieinvesteringar	3 825	0	629	2 863
Totalt	3 825	0	629	2 863

Nämndens investeringsutrymme uppgår till 3 825 tkr. Till och med april har 629 tkr förbrukats. Prognos för investeringarna uppgår till 2 863 tkr vilket i nuläget är det behov som verksamheterna angett och bedöms komma nyttjas under verksamhetsåret.